

TELEGRAFUL ROMÂN

Aperu Marția, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 al.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Nr. 10130 Bis.

(3—3)

Concurs.

Devenind vacant un **stipendiu de una miile (1000) corone din dotațiunea de la stat**, destinat pentru calificarea absolvenților din cursul teologic al seminariului nostru arhidiecezan, pentru ocuparea aceluia se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în ziarul „Telegraful Român”.

Cererile de concurs se se asternă la consistoriul arhidiecezan în termenul indicat mai sus, înzestrate cu următoarele documente:

- a) carte de botez;
- b) testimoniu de maturitate;
- c) absolutoriu teologic;
- d) eventual alte documente recomandătoare.

Cererile intrate după expirarea concursului nu se pot lua în considerare.

Sibiu, din sedința senatului bisericesc, ținută la 21 Septembrie 1904.

Consistoriul arhidiecezan.

Spre rezolvare.

Sibiu, 10 Octombrie n.

Așa credem, că nu greșim, când afirmăm că chestia religioasă a Românilor din Macedonia, cari, cum știm, voesc să-și naționalizeze biserica strămoșească, introducând în ea limba lor națională ca limbă liturgică în locul limbii grecești, a intrat în fazele ei din urmă, și e pe cale să fie în cu-ând rezolvată.

S'au întemplat adecă, în Constantinopol, lucruri cari ne fac să așteptăm cu siguranță o rezolvare practică, și adecă în favorul Românilor macedoneni.

Patriarchul ecumenic a fost chemat zilele trecute la curtea Sultanului, unde primul secretariu al sultanului i-a spus, că *dorința* Porții este, să se dea Românilor din Macedonia voe să cetască liturgă în biserica lor în limba lor națională, prin preoți numiți de către metropoliții patriarhiei. Și i-s'a spus patriarhului, că *concesiunea aceasta e inevitabilă, fiind că o susțin puterile mari europene*.

Aceste cuvinte clare ne prezintă situația în adevărata ei lumină. Nu e deci vorba de o „*dorință*” a Porții, ci de o „*poruncă*” a puterilor mari europene, pe care Porța trebuie să o eșecute.

Nu împoartă deci faptul, că patriarchul a dat răspuns evasiv secretariului Sultanului, spunându-i că acordarea concesiunii cerute va fi cu neputință, fiindcă după informațiunile ce le are patriarchul numai o mică minoritate a Românilor din Macedonia voeste să-și naționalizeze biserica, pe când marea majoritate vrea să fie conservată în biserica limba grecească; și nu împoartă faptul, că sinodul, convocat numai de cât din partea patriarchului, a hotărât să fie refuzată ori-ce concesiune cerută pe seama Românilor din Macedonia: pentru-că dacă Sultanul a primit *poruncă* de la puterile mari europene să facă dreptate Românilor macedoneni, le va face cu siguranță dreptate. Căci știe Sultanul ce înseamnă a nu se conforma poruncei puterilor mari europene.

Dacă n'a mers lucrul pe calea cea corectă, cu învoirea patriarhatului, va merge el deci pe altă cale. Nu-l costă pe Sultanul de cât numai un *berat*, în care din propria sa putere dă Românilor macedoneni aceea ce patriarhatul ecumenic nu vrea să le dea: limba națională în biserica. Și *beratul* va urma!

Era bine, prin urmare, dacă patriarhatul primia sfatul Sultanului, și acorda de bunăvoie macedonenilor români concesiunea cerută, pentru-că în cazul acesta rămânea și pentru mai departe *superioritate bisericească* peste ei, având dreptul să numească pe preoții români, pe când dacă rezolvarea chestiei se va face, — cum credem că se va face, — prin *berat* dat din partea Sultanului, biserica română din Macedonia vine nu numai *naționalizată*, ci vine ruptă cu totul din legăturile spirituale ce le are acum cu patriarhia și vine pusă în cea mai perfectă *independență*, dându-i-se metropolă proprie, cum s'a făcut și cu biserica bulgărească, tot în urma încăpăținării patriarhatului ecumenic din Constantinopol.

Pentru Români macedoneni sigur că va fi mai favorabilă rezolvarea în felul acesta.

Vorba e însă, ce zor au avut puterile mari europene să pună acum de odată sula în coasta sublimei Porți, și să i de poruncă să rezolveze o chestie, care nu e de loc chiamată să facă sgu-duri în Balcani, det fiind, că ea privește pe un popor pacinic, răbduriu din cale afară, care nici-când nu se cugetă la acte de voluție, fie nedreptatea ce i-se face ori cât de mare?

Cei-ce urmăresc cu atențiune mersul lucrurilor din lume, vor pute să dea ușor de urma enigmei. Și nici n'ar avea mult de gândit.

Nu e mult de când ministrul-president al României, dl D. A. Sturdza, venind acasă din străinătate, s'a oprit la Viena, unde a fost primit în audiență particulară din partea Domnitoriului nostru, și a avut lungi întrevederi cu ministrul comun de externe, contele Goluchowski.

La Viena s'a oprit apoi, venind acasă din străinătate, și M. Sa Regele Carol, și a fost primit din partea Domnitoriului nostru cu multă afabilitate, ca totdeauna.

Iată deci deslegarea enigmei. Atât Regele României, cât și primul său consilieriu, au pus, sigur, o vorbă bună la locul potrivit în favorul Românilor macedoneni, și vorba a fost primită bine, și a fost dată mai departe, diplomației europene, ear' în urmă, față cu sublima Porță a fost prefăcută în *poruncă*.

Dovadă că România trage destul de greu în cumpenă în concertul politic european.

Asta e, ce am voit să scotem la ivelă.

Deschiderea dietei. Vacanțele parlamentare sunt terminate. Astăzi, Luni, 10 Octombrie n. se redeschide dieta, pentru a se apuca de muncă. S' se redeschide într-o niște împrejurări cari ne fac să n' așteptăm la lupte grele parlamentare, la niște lupte purtate nu din partea opoziției în contra guvernului, ci întors, din partea guvernului în contra opoziției.

Prim-ministrul Tisza a adresat adică înainte cu câteva zile o scrisoare deschisă alegătorilor săi, în care înșiră necazurile prin cari a trecut ca șef al guvernului în anul espiat, și pune în vedere că la ocaziunea binevenită va face revizuirea regulamentului de casă în acel înțeles, ca *obstrucția* să nu mai fie posibilă în dieta țării, și ca deputații să facă mai puțină vorbă, mai puțină gălăgie, și mai multă ispravă. Supărarea și indignarea, firește, e mare printre deputații opoziționali, — țara însă, credem că va primi cu bucurie știrea, că guvernul e hotărât să f ca odată ordine durabilă în dietă. E și necesar.

Fragmente istorice.

Despre boerii din țera Făgărașului.

De

Non quis, sed quid.

(Urmare).

c) In *Cuciulata și Lupșa* cu 286 case și 1573 locuitori.

Din inscripțiunea genealogică a Moneștilor am vădut, că la împărțirea moșiilor între succesorii lui Grigorie Venețianul, valea Cuciulatei s'a venit lui Mailat, a cărui familie o am găsit la Comana în posesiunea lui Mateiu Mailat și a fiilor săi, dintre cari nepotu-seu Gavriil, fiul voivodului Ștefan, vînzînd moșiile s'a retras în Ungaria-de-sus. Gavriil Bethlen cu datul din Alba-Iulia 20 April 1628 confirmă posesiunile boerone ale lui Dumitru Comanici alias Salomon, Ztoica Salamon, și Șandru Salomon din Veneția și Cuciulata sub titlul de nova donațiune, ai căror predecesori au fost condisionali cu Mailateștii. Astăzi cea mai mare parte din posesiunile Cuciulatei și totalitatea prediului Lupșa sunt fiscalități cu o curie dominală în Cuciulata. Din aceste fiscalități o cuartă s'a fost conferit familiei Boer de Nagy-Berivoy, în schimb cu moșiile lor din Berivoy militarizate cu ocaziunea instituirii graniței militare, ai căror succesori împărțindu-se în patru curți, trei din ei și-au vîndut părțile lor lui Nicolae Chiornița și lui Pavel Bratearu magiarizat în Brettyei. Numai o mică parte a mai rămas la următorii lui Carol Boer de N. Berivoy.

Ca boeri de baștină astăzi mai ocură numai familia lui Popa Stanciu Boer de Cuciulata, cu 5 patrifamilii, care perđundu-și vechile documente Nisztodon al lui Popa Stanciu Boer prin inquisițiunea din 6 Iulie 1750 a dovedit, că moșia lor e ereditate boeronală.

II. Boerii din Valea Homoradei, cu comunele Vlădeni, 348 de case și 1481 locuitori, apoi Tzintzarii cu 432 case și 1955 locuitori.

Pe când boeronatele venețiene se estindeau peste grupa văilor Veneției, Comanei și Cuciulatei, ce curgeau în apropiere una de alta și paralel spre vest până în ost, valea Omoradei curgea tot din acei munți însă în direcțiune opusă, spre est, prin comunele Vlădeni, Tintzari și Noul până se vîrsă lângă Feldiôra, asemenea în Olt, spre Țera-Bârsei. Valea-Omoradei deci înainte de co-

lonisarea țerei Bârsei cu cavalerii teutoni a trebuit să formeze un kneziat separat, ale cărui urme le găsim în boerii din Vlădeni și Tzintzari, ear' Noul și Ujfalul îl găsim mai târziu colonizat prin Ciangăi, și Feldiôra prin Sași.

Restrîngîndu-ne așadar la comunele Vlădeni și Tzintzari rămase în mâinile Românilor, aflăm pe Vlad Uscatul ca boer de baștină, care luă de soție pe Marta fata lui Cyriac Dumitru și sora lui Cyriac Drăgici, boeri sosiți din România, cari se instală în boeronatul lui Vlad Uscatul.

Deore-ce pe timpul acestora Ștefan Mailat — după cum am arătat mai sus — ocupase o parte din Tzintzari și Vlădeni, succesorii săi, anume Margareta, fiica lui Ștefan Mailat, măritată după Ioan Iffju, și Christofor Furca, purtară cu Catharina văduva lui Dumitru Cyriac proces de proprietate și succesiune, în care succesorii lui Mailat arată pe basa unui testimoniu din anul 1570 că Marta soția lui Vlad Uscatul ar fi zălogit partea sa de moșie din Vlădeni și Tzintzari domnei Margareta Mailat, la ceea-ce Dumitru Chiriace răspunde că nu are de împărțit nimica cu Margareta Mailat, pentru-că aceea moșie a sa e moșie boerescă.

În fine Brașovul răscumpărînd moșiile aceste boerone ale la succesorii pretendenților, la anul 1651 încorporează Vlădenii la domeniul Branului, cumpărat de la G. Rákotzi, ear' Tzintzarii devenind fiscalitate se încorporează graniței militare la anul 1762.

Prin aceste metamorfoze se stinse cu totul boeronatul Vlădenilor și Tzintzarilor.

În urma instituirii Regimentului I. de graniță, comuna Tzintzari deveni stațiunea companiei XII, dar' ca locuitorii să nu emigreze în fine li-se concese a rămâne în credința lor ortodoxă.

III. Boerii din valea Perșanilor.

Alături cu Veneția și cu Vlădenii spre vest-nord curge valea Perșanilor, unde se găsesc urmele unei foste mănăstiri, și pe care se înșiră satele Perșani, Grid și Părșu, cu un boeronat al cărui centru a fost Gridul. Despre acest boeronat avem următoarele urme:

a) In *Grid*, cu 251 case și 1407 locuitori.

La 9 Iulie 1527 ținîndu-se ședința tribunalului de 12 boeri sub presiul castelanilor Nicolae și Laurențiu de Tomor, s'a înfățișat înaintea lor Ladislau Boerul de Grid, fiul răposatului Coman Csurylla Boer de Grid, cu rugarea, ca să i-se dea despre toate moșiile sale boeronele atât cele erezite de la moși și strămoși, cât și cele cumpărate de el și de tată-seu Coman de la ceilalți condisionali, anume, de la frații lui Coman cu numele, *Ludu* și *Oprea*, și de la fiul acestuia *Sigetye*, apoi părțile de la *Vulcul* și *Nan* boeri din Părșu și de la *Hancha*, *Bib*, *Zyche* și alți boeri din Perșani, dimpreună cu munții *Tamașu* și *Tămășelu*, litere cre-

dibile, ceea ce publicându-se în trei ședințe premerse și necontrazicând nimenea, i s'a estradat actul din 9 Iulie 1527 fiind de față următorii boeri jurați: *Aldea Byka de Nagy-Vaivoden, Radul de Lisza, Barbat de Dragus, Ztanchul de A.-Arpas, Radul de A.-Vist, Stoica de Bethlen, Stefan de Voila, Salamon de Venetia, Ladislau de Grid, Sztojka de Vaad, Aldea de Rusov, Ztelica de Dezsan.*

Aceste litere privilegiate prezentându-le Ladislau de Grid lui Stefan Mailat, ce se titula: *Nos Stefanus Mailat, liber dominus Terrae Fogaras, Vajvoda Transylvaniae et Siculo-rum Comes etc.* le confirmă și le estradă în formă de diplomă pe pergament cu datul *Fogaras feria secunda proxima ante festum exaltationis sanctae crucis. 1538.*

Cu diploma principelui G. Rákoczy din Alba-Iulia în 5 Iulie 1649 Stefan Gridi și fiul său Ioan, descendenți ai lui Ciurilă, se ridică în statul nobilitar cu următoarele însemne: pe scut militar de coloare celestină se vede un bărbat în vestimente rubre, ținând în dreapta sabia, ear' în stânga o cunună de laur.

La 19 Septembrie 1755 ținându-se ședință a forului producțional, în care procurorul fiscal trase în judecată pe boerii din Grid, a nume: pe *Latzku Berszan, Latzku Popa, Ioan Modorcsa, Bucur Aldea, Ignatie Bersan, Vasile Popa, Ioan Komanitza, Latzku Boer, Latzku lui Ioan Boer, Toma al lui Ioan Boer, Ioan Venetzan, Ionas Venetzan, Nicolae Boer, Stan Komanitza și Stancu Popa*, spre a dovedi drepturile lor boeronale, altminterlea să se degradeze la iobagi fiscali, acestia răspund că originea boeronatului lor e cu mult mai vechiă de cât legile de producțiune ce fixază anul 1657 de epochal ce nu admite procese producționale despre posesiunile de mai înainte. Pe nedreptul așa dară prefectul bunurilor apafiene a tras pe boerii districtului Făgăraș la producțiune, degradându-se în anul 1732 mulți dintr-ei la sôrtea boerilor căduți.

Din aceste motive fiscalul fu respins cu acțiunea sa, ear' boerii din Grid rămăseră liberi.

Noi în partea IV vom reproduce această sentință pentru însemnătatea ei istorică, ce dă lumină în privința luptei pentru esistență a boerilor nostri. (Va urma.)

De la sate.

Sfințirea bisericii din Șimotelnic.

4 Octomb. n.

Ziua de 2 Octomb. n. a fost zi de serbătoare și de mare bucurie pentru credincioșii nostri din comuna românească gr. or. Șimotelnic. — În această zi li s'a sfințit noua lor biserică. Tăria credinței lor, alipirea de biserică, de legea strămoșască, i-a însuflețit și ei nu au pregetat ostenele, nu au pregetat jertfe, dat'au din puținul lor și au ridicat casă Domnului, în care să-i dea laudă și mulțumită pentru bunătățile sale și să îndrepte rugăciuni pentru ca și mai departe să-și reverse darul și mila sa spre ei, peste noi toți, și peste neamul nostru românesc.

Luând cunoștință despre bucuria ce i aștepta, și onorat fiind prin o invitare specială la acest act solemn, m'am grăbit a satisface datorinței mele, și cuprins de dorul de a vedea pe poporul nostru cu câtă mângăiere și îndestulare sufletească știe gusta rezultatul ostenelelor și jertfelor sale, am mers în mijlocul lor.

Era o frumoasă zi de toamnă, zi de bucurie. Un sôrre voios își revărsa razele mângăitoare și încăldia mama comună, întocmai după cum nașterea noului Sion încăldia și mângăia inimile credincioșilor nostri. Sunetul melodios al elopotelor da de știre începerea serviciului dumnezeesc. Nenumăratele grupuri de credincioși din toate părțile se îndreptau către maica biserică, care e așezată în locul cel mai frumos, în mijlocul comunei. De și

edificiul bisericii este destul de spațios, totuși nu a putut să cuprindă în sine mulțimea credincioșilor din loc și jur, și așa cea mai mare parte a stat afară, în speranța că barem la înmăjurul bisericii va putea lua parte. Cu greu am străbătut prin mulțimea celor adunați în biserică, și după ce locul era ocupat până chiar lângă frântur, atât eu, cât și ceilalți inteligenți am fost siliți să ne refugiam chiar în altariu. Serviciul divin îl celebrău 3 preoți în frunte cu dnul protopop *Monda*, care pentru cazul dat a fost și delegat al Excelenței Sale. Trebuie să observ, că multă amărăciune am simțit în inima mea, că d' am vădit că preotul nostru din tract a absentat în mod ostentativ. Zic, în mod ostentativ, pentru că afară de preotul local *Mihail Păscu*, ceilalți doi preoți cari au concelebrat, și anume *Langa* din Caila și *Nascu* din Bêrla sunt fii ai acestei parohii, și de aceea nu-i pot număra între străini. Oare ce s' a fi cauza? Oare de ce atâta nepăsare? Ar fi bine dacă Preaveneratul Consistoriu ar lua notiță despre această împrejurare deprimătoare, și ar grij, ca pe viitoriu să fie scutită biserică noastră de astfel de neplăceri. Dacă noi nu ne știm prețul, nu putem aștepta să ne pretuim-că alții. Ori-care s' a fi în urmă cauza acestei absențări, una stă, că această purtare nici de loc nu li a servit și nu le servește respectivilor spre onoare. Păraele curg însă și dacă nu bea nimenea apă din ele. Așa și actul sfințirii, a decurs și fără ei, și încă foarte frumos, ceea ce numai spre lauda protopopului tractual *Simion Monda* poate servi, care și cu această ocaziune, prin persoana-i impunătoare, prin vocea-i dulce și încântătoare, însoțit de ceilalți 3 preoți, a știut să ne ridice inimile peste lucrurile slabe omenești, și să ne transpună în o lume ideală, plină de pietate, uitându-ne de grijile și necazurile acestei vieți pline de suferințe.

Înățător a fost momentul când s'a început sfințirea apei. Rugăciunile și ecteniile rostite de preoți, la cari răspundea mulțimea poporului, condusă de cantorul din Toplița-română, îi ridica sufletul în sferile cerești.

Cununa tuturor acestora a fost însă în adevăr frumoasă predică rostită de dl protopop *Simion Monda*. Vorbele frumoase și mângăitoare storceau lacrimile celor prezenți. Veniți — zice vorbitorul — veniți fiii și gusați fructul jertfelor și ostenelelor voastre. Veniți în acest sion al Domnului, pentru că aici veți afla balsamul mângăierii voastre, dând laude Domnului și preamărindu-l pe El. De aici veți primi putere și tărie pentru zilele vieții voastre, de aici veți duce învătăturile dulci și folositoare, cu cari veți învăța copiii vostri să fie buni, ascultători, cu frica de Dumnezeu, în inimă cu iubirea de-apropelui, trăind și muncind spre binele vostru, spre binele și mărirea bisericii, spre binele neamului nostru românesc. Durere, că nu mi stă la dispoziție întraga vorbire, pentru că ar merita să fie citită de toți.

Astfel s'a sêvșșit actul sfințirii spre mulțămirea tuturor.

La ora 1 ne-am dus la banchet. Aici trebuie să observ, că ținută demnă și românească au arătat cu această ocaziune preoții bisericii surori, cari s'au prezentat în număr frumos și au asistat atât la actul sfințirii cât și la banchet. De aine se înțelege că toatele nu au lipsit. Primul toast l'a ținut dl protopop pentru capul bisericii noastre, pentru Excelența Sa arhiepiscopul și metropolitul *Ioan*. Sunt mândru și fericit — zice toastantul — că cu această sarcină onorifică am fost încredințat din partea aceluia, care cu adevărat părinte bun și iubitor ne este. Sunt fericit, că trăiesc în acel timp, când în scaunul marelui arhieru Șaguna stă un bărbat încărunțit de numărul anilor, bogat în fapte mari și mărețe, un adevărat următor al marelui Andreiu. Mulți ani urăză Excelenței Sale, la ce publicul răspunde cu aplauze și urări de „să trăiască Excelența Sa”. Al 2-lea toast la ținut binecunoscutul orator *Dr. Tripson*. În vorbe frumoase și alese arată însemnătatea actului sêvșșit și urăz mulți ani protopopului *Simion Monda*. Al 3-lea toast l'a ținut *Rus*, preot gr-cat. din Odorheiu, pentru preotul local *Mihail Păscu*, care a avut partea leului la edificarea bisericii. Și întru adevăr trebuie să admirăm zelul dlui *Păscu*, când știm că comuna e mică, oamenii sêraci, și când ne cugetăm la aceea, că cu 70 cr. a început să edifice biserica. Mare a

fost zelul, mare însuflețirea și toate aceste numai spre laudă îi pot servi preotului *Păscu*.

S'au mai ținut apoi toate pentru popor, ôșpeți, dame și alții. — În urmă *Dr. Pahone* vorbește pentru preoții bisericii surori. Arată cum românul o singură lege cunoste, legea veche, legea românească. Legea veche românească a condus și conduce destinele neamului românesc. Legei și legăturii de neam, cari sunt mai tari de cât toate nisuițele contrare, fie provenite de la ori și cine, i se pôte atribui împrejurarea, ea și la acest act solemn, ea și până acum, preoții bisericii surori s'au arătat vrednici de numele lor române, și au venit să se bucure de bucuria fraților. Ii rögă, ca mână în mână cu cei de la biserică gr. ort. cu iubire frățescă să conlucre spre binele și înflorirea neamului românesc. Aceste vorbe au fost primite cu vii aplauze.

Cu aceste s'a sêvșșit și banchetul, ne-am sculat de la mese și ne-am depărtat ducând cu noi cele mai bune impresiuni ce le-am câștigat din decurgerea frumoasă și măestrosă a actului sfințirii, din însuflețirea credincioșilor nostri, și din armonia ce există între frații de același neam. Sêra a fost petrecere foarte animată, care a ținut până în zori de zi, după care de la masa ospitală a preotului *Mihail Păscu* ne-am depărtat cu dorul de a ne vedea cât mai des întruniți la petreceri provenite din astfel de acte solenne. — e.

NOUTĂȚI

Dșora Elena Cunțan, profesoară de cant la școala civilă de fete a „Asociației”, cum am anunțat, va da Sâmbătă (15 Octomb. st. n.) un concert în sala de la „Unicum” cu concursul baritonistului *V. Orndt*. Aprecierile pline de laudă, făcute chiar de străini asupra prestațiunilor de cant ale dșorei Cunțan de la concertele anterioare, credem că sunt destul îndemn pentru publicul iubitor de muzică, spre a prinde și de această ocaziune unei plăcute distracțiuni artistice. Programul concertului îl vom publica în numărul următoriu.

Referent școlar. Dl *Dr. Caius Bre-dicean* a fost numit referent școlar provisor la consistoriul gr. ort. român din Arad.

Inchiderea școlilor de propagandă r. cat. în România. Septemăna trecută a fost pertractată în consiliul de miniștri cestiunea școlilor „Notre Dame de Son” din București, Galați și Iași, dovedite că stau în serviciul proselitismului papistăesc, seducând elevele române să treacă la religiuena rom. catolică și să intre în cinul călugărițelor, și în chipul acesta acaparând de la unele chiar și averi mari. Pe baza investigațiunii și interogatoriilor luate cu martorii ascultați la consiliul disciplinar școlar, și pe baza observațiunilor făcute de inspectorul școlar *Teodoru*, în decursul investigațiunii, cuprinse toate în un memoriu cetit în consiliu de dl *Spiru Haret*, ministrul instrucțiunii publice, — consiliul a decretat *inchiderea provisorie a școlilor cestiionate* și a concredut ministrului *Haret* stilisarea sentinței. (Știri ulterioare spun că numai cea din Galați va fi închisă).

Din Vêrșet ni se scrie, că la alegerea de protopresbiter gr. ort. român pentru tractul Vêrșetului, efectuată luni, septemăna trecută, a primit *Tr. Oprea* 28 voturi, ear' *Dr. Petru Ionescu*, profesor în Caransebaș, 20 voturi.

Un archiduce în sanatoriu. Zăriul „Zeit” din Viena vestește, că la loc competent s'a luat hotărâre, ca archiducele *Ludovic Victor* să fie internat în sanatoriu. Spre acest scop curtea a designat un sanatoriu din Elveția.

Faptele rele se descoper însele. Doi lucrători electro tehnici din Budapesta, căpătând angajament la antreprenorul *M. Krieger* din Poprăd, când au plecat să-și oupe postul au dus cu ei ca b gagiou două lădi. Pe cale au pierdut însă reversul căii ferate pentru una dintre lădile lor și astfel la gara din Poprăd li s'a spus, că au să indice conținutul lăzii și dacă la deschiderea oficială se va constata, că acela e conținutul pe care l'au indicat ei și prin această se va constata că ei sunt proprietarii lăzii, o vor căpăta-o. N'au voit însă să spună ce e în ladă. A-esta fiind suspect, șeful de gară a făcut arătare la poliție, care prin organele sale a des h's lada — și a găsit în ea mașină pentru falsificare de bani, material mult spre acest scop și piese de „aur” de câte 10 și 20 corône, false. Unul dintre „proprietarii” lăzii a fost prins și arestat, ear' celalalt a fugit.

La școala agronomică comitatensă din Sibiu esamenul de finea anului se va țină în 26 Octomb. n., cu care ocaziune elevii vor da probe despre aptitudinea lor în diferite lucrări de mână, cum e: tăierea paielor și a napilor, mulgerea vacilor, săpatul, sêmănatul, etc., cum și în lucrări cu vitele, ca: aratul, sêmănatul cu mașina, grăpatul, etc. Localitățile școlei se află în tirgul de vite nr. 10.

Himen. *Aurelia E. Indrieșiu* (Boița) și *Ioan Fanea* (Tâlmăciu) logodiți.

Premii pentru notari comunali. Institutul de credit fonciar al micilor-proprietari („Kisbirtokosok Földhitel-intézete”) a pus la dispoziția ministrului de agricultură 1500 cor., din cari să premieze notari comunali, cari prin promovarea economiei de câmp, prin crearea de isvóre de câștig și prilejuri noue de muncă au promovat bunăstarea sâtenilor. Ministrul a împărțit această sumă în: un premiu de 500 corône, două de câte 300 și două de câte 200 corône și a recercat reuniunea regnicolară a notarilor să-i propună spre premiare câte trei notari la fie-care premiu.

Comună pustiită de foc. Luni după am'azi comuna *Apátfalva* din comitatul *Borsod* a fost total pustiită de un foc uriaș. Nu a rămas neatină de flacări aproape nici o casă, ear' bucatelile și nutrețurile au fost arse scrum toate.

Ajutóre pentru soldații invalizi. Ministrul comun de războiu a publicat concurs la mai multe ajutóre din *fundațiunea Haynau*, creată în scopul ajutării soldaților cari au luptat în 1848—49 fie ca honvezi, fie ca so dați în armata împărătescă și în urma ranelor căpătate au devenit schilavi și incapabili de muncă. La aceste ajutóre au drept să reflecteze și soldați (de la sergent în jos) cari au luat parte în războiul schleswig-holsteini n din 1864, în războiul pruso-austriac din 1866, ori în cel austro-danez. Ajutórele sunt de trei clase: cei clasați în cl. primă capăta 70 fileri pe zi, cei din cl. II. 49 fileri, ear' cei din cl. III. 35 fileri pe zi. Cererile, ajustate cu atestat medical și cu documente de legitimație, au să fie subțernute la comanda casei de invalizi din *Nagyszombat*.

Pentru cei nenorociți. Dnul vice-colonel în pensie *Paul Munteanu* a contribuit pentru nenorociți din *Topârcea* 6 corône, ear' pentru cei din *Câmpeni* 4 corône. Dnul căpitan pens. și asesor consistorial *Pantaleon Lucuța* pentru cei din *Câmpeni* 5 corône. Bani s'au trimis la destinație.

Polip uriaș. Ziarele nord-americane raportază că zilele trecute o cetă de pescari au văzut în mare un monstru înfrorătoriu, care în clipa când pescarii i-au aruncat unghia în trup, cu cele două brațe a cuprins barca, stringând să o sfărme. Pescarii i-au tăiat grabnic brațele, la ce monstrul s'a cufundat în mare. Partea brațelor rămăsa în barcă avea lungime de 19 urme. Dusa în *St. John*, acolo experții au calculat pe baza ei, că lungimea brațului întreg trebuia să fi fost de cel puțin 35 urme, ear' lungimea trupului de 40 urme. Monstrul era un polip sau hidră de mare. Partea de brațe ale lui, rămase în barcă, a fost donată muzeului de științe naturale din *Montreal*.

Din nebuniile americane. Soția milionarului american *Lehr* a dat *Vineri* un mare banchet în vila sa din *New-Port*, serbând astfel *memorabila zi* în care un cățeluș al ei a implinit vârsta de trei ani. La acest banchet câștii amicelor sale au fost invitate prin invitări tipărite, ear' „la masă” au fost serviți de cinci lachei.

La fondurile „Reuniunei sodalilor români din Sibiu” s'au mai făcut următoarele dăruri: învêțăcelui culegătoriu de litere *Lazar Stanciu* și învêțăcelui pantofar *Ioan Crucian* au dăruit fondului „Masa învêțăcelor” fie-care câte 50 fileri; zidariul *Samuilă Trifan* dăruiește în amintirea soarelui său răposat *Ioan Lațcu*, fost faur, anume fondului vêduvelor și orfenilor meseriașilor, 130 cor.; la fondul „Dăruri de Crăciun sêracilor nostri” au dăruit *E. B.* și *Elisabeta Florian*, în amintirea Anei I. Poșă din *Porumbacul-inferior*, fie care câte 20 fileri; *Samuilă Trifan*, în amintirea lui *Ioan Lațcu*, 60 fil., ear' la fondul de 20 fileri pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare parochul *Ioan Patrichi* din *Mihaili* 120 cor.; *Savu Iosif*, învêțătoriu pens. (*Drav*), 1 cor.; *Ioan Crucian*, învêțăcel pantofar, 50 fileri, dșora *Paraschiva Todor*, 20 fileri, și *Vic. Tordăjanu* 10 firi.

Mântnit de la môrte. Un om ôre-care desnădăruit trimite inventariului crq-ței duple electro-magnetice *R. B. nr. 86967*, dlui *Albert Müller* din Budapesta *V. Vadász u. 42/V* următorea scrisôre de mulțămire: *Stimate Domnule Müller!* Înainte de toate te încunostințez, că sunt un om sarac și bô a m'a silit să intru într'un spital din Budapesta, apoi

am stat 4 luni sub îngrijirea doctorilor din Zombor și toate acestea m'au costat 200 cor. fără ca să mă pot vindeca, ear' doctorii au pierdut nădejdea și eu trebuia să mor. Din întâmplare am dat de vestea crucei dale și am cumpărat-o purtând-o pe piept după cum mi-ai scris. În timp scurt în 10 April m'am sculat din pat, mă simt sănătos și nu mi-e tēmă că mor, pentru-că m'ai mântuit dta. Îți mulțumesc de mii de ori. Cu stimă Francisc Ostiadat, mașinist în Priglența S.-Ivan (com. Bács-Bodrog) în 27 April 1904. Crucea după electro-magnetică R. B. nr. 86967 costă numai 6 cor. și vindecă boalele următoare: reumatism, respirație greș, lipsă de somn, bătăre de inimă, bōla rea, de nervi; de aceea îndemnăm pe fie-care să se adreseze plin de încredere la dl Albert Müller Budapest V., Vadasz-utca nr. 42/V.

Oficială.

Unele oficii protopresbiterale au scăpat earăși din vedere cuprinsul circulariilor considerabile cu privire la notificarea morții parochilor cu specială considerare la regularea congruei. A nume trebuie să raporteze:

1. Când a repausat parochul?
2. Rēmas'a vėduv'a?
3. Rēmas'au erezi? Căți minorenii?

Căți maioreni? Cum îi chiamă și în ce stare sunt?

Aceste date sunt de lipsă, căci nerămēnând vėduv'a ori orfani minorenii, competența ridicată anticipativ trebuie restituită. Acest raport trebuie făcut imediat și cel mult în 4—5 zile după mōrtea parochului.

Cărți și reviste.

„Despre rēul concubinagiului în poporul nostru“, disertație de Dr. Em. Elefterescu. E quasi continuare la cele spuse de dl Elefterescu în broșura „Despre căsătorie, plăcerile și suferințele vieții familiare“. De același autor a apărut o altă broșură sub titlul „Câteva cuvinte despre imbrăcăminte și lux“.

Ambele au apărut în tipografia Al. Vălescu în Mușătești-Argeș (România) și ambele sunt vrednice a fi cēute deosebi de cărturarii țerani.

Carmen Sylva, „studiu critic“ de Alexandru P. Vojen. A apărut în Arad în tipografia „Tribuna“. Dl Vojen își începe „studiu critic“ astfel: „Un cristal cu partum pe care 'l desfaci iarna în liniștea caldă a camerei întristată de umbrele smurgului... Adecă: un cristal cu partum, pe care 'l desfaci...! Cartea costă 1 corōnă.“

„Constituțiunea patriei, sau drepturile și datorințele cetățenești“, pentru școlile populare, de Ioan F. Negrușu (ediția III. îndreptată). Prețul 36 fileri.

Aceiași pentru școlile civile, institutele pedagogice, pentru învățători și privați. Ediția III. îndreptată și amplificată. Prețul 1 corōnă.

Ambele au apărut în Blaj (tipografia seminarului archidiececesan).

„Amicul Tinerimei“, fōie de cunoștințe folositoare pentru educarea tinerimei române, redactată de profesorii gimnasiului din Tērgu-Ju (România) sub direcția directorului gmnasial I. Moisil. Fascicolul 9 (pe Septembrie) a apărut cu următorul sumariu: Sfaturile unui unchi nepotului său, de V. Roman; O părechie de berze, de A. Crăinic; tinerimea japoneză și răboiul, de Nepos; Alegerea și deironarea reginei la albine (poveste științifică), de Alandron; În țara cafelei (note de călătorie), și altele.

„Amicul Tinerimei“ apare în fascicoli lunari și costă 8 corōne pe an. Director, proprietari și editor: Ioan Moisil, director gmnasial în T. Jiu.

„Biserica ortodoxă română“, revista Sf. Sinod al bisericii autocetale ortodoxe a Romāniei, a apărut pe August (fasc. 5, anul de existență XXVIII) cu următorul sumariu; „Istoria imperatului Amflog și înțelesul sfintei liturgii, precum a vėdut imperatul în biserica Ierusalimului.“; „Religiunea creștină face fericirea omului“, studiu apologetic de Dr. D. Demetrescu; Note asupra istoriei bisericești a R-mān lor pentru secolul XIX, comunicate de C. Erbicăanu; Psalmii, studiu de Dr. Popescu Malaiesti; „Manuscrise găsite la mănăstirea Dălbăuți; Apologetica lui Tertulian, institute de propaganda rom. cat. în Romānia, predice și știri de interes bisericesc. „Bis. ort. română“ apare în fascicoli lunari în București (tipografia cărților bisericești) și costă 12 lei pe an.

Studiu din sfera iconografiei orientale.

De Dr. Miron E. Cristea.
(Urmare)

La sērbători mari diaconul cădește cu chivotul pe umērul sau brațul stâng; și anume: a) vecernie la „Dōmne strigatam...“ b) utrenie la „Cēea-ce ești mai cinstită...“. După cădit se pune earăși pe prestol. Chivotul de obicei nu se ia cu mână gōlă, ci cu o pānzătură de mētasă și pe aceea se așază, ceea-ce este o vechie datină creștinēscă. Apusenii încă prind crucifixul cu o astfel de mētasă. În multe părți poporul nostru are și azi datină, că — după încheierea unui tērg — dă cu cumpărătorul nu mână gōlă, ci acopere palma cu aripa sumanului, vrēnd să arete prin acēsta, că actul ce-'l încheie este înaintea lui sfânt. Obiectele sfintite deci trebuiesc tractate cu multă îngrijire; unele nu se ating cu mână gōlă, ci se prind prin o pānzătură subțire, de mētasă.

În picturile orientale aflăm pe archidiaconi adese-ori zugrăviți cu chivotul așezat pe o astfel de pānzătură. Așa d. p. pe Ștefan în catedrala de la Iași, pe archidiaconul Nicanor în biserica mănăstirii Sucevița (Bucovina). Are stihar de tot alb, jos cu galōne late împodobit; orariul e cam ca un omofor, pe stānga are o nāframă, de-asupra chivotul.

Ripida.

În partea dindērēpt a prestolului de regulă sunt fixate niște ripide (apărătoare) cerculare sau în colțuri. *Ῥιπίδα* sau *flabellum* este un fel de evantai, ce se numește și *ἐξαπτεῦρον* (șase aripi), pentru-că reprezintă un serafim cu 6 aripi, desemnate sau sculptate în lemn. Ripida este un aparat bisericesc în vechime mai mult folosit, de cât acum. Înainte de veacul XIII a fost în us și în biserica apusană, din care mai târziu a dispărut. Acest instrument se folosea pentru a face vēnt de-asupra potirului, la sfintirea darurilor (consacrațiune), de a alunga insectele în decursul liturgiei, de a stānge lampele și luminile după serviciul divin. Pentru scopul acesta nu se mai folosește ripida nici în bisericele orientale; dar' cu toate acestea aflăm ripide, așezate de regulă în altariu, în partea din dos a prestolului. În mănăstirea *Meyaspilaeon* din *Achaia* e o ripidă de argint, cu figuri și ornamentări bine ciselate. În periferie sunt fixate limbuțe mici de argint, legate între olaltă cu un fir de metal. Dacă miști instrumentul, aceste limbuțe produc un ton, care face pe ascultători atenți, că slujba a ajuns la anumite locuri. Astfel se anunță d. e., că suntem pe la prefacerea darurilor, când toți au să se închine. Acum se folosesc la noi clopoțelele. Aceste sunt în us la apuseni, de la ei le-am împrumutat și noi. Ripidă mai folosec numai Armenii. Încolo a devenit numai o decorațiune, ce o pōrtă băieții, numiți și ei *serafimi*, cari în unele locuri — imbrăcați în stihare albe și colorate — iau parte la sfânta liturgie. Așa d. e. la biserica sfântului Nicolae din Brașov, la Domnița-Balașa au stihare albe și lumini în mână. Se mai folosesc la procesiuni, ca și crucea și praporii.

Textul liturgiei reamintēște acēstă ripidă, punēndu-o în mână serafimilor, cari strigă neîncetat: *Sfânt, sfânt, sfânt* etc. Biserica apusēnă pune în mână serafimilor în loc de ripidă o făcie cu inscripția: „et clamant SS. SS. SS.“, precum se pōte vedea d. e. în Saturnia de la *Toulouse*. Acolo e un serafim din marmură, după unii archeologi — de pe timpul Carolingilor.

Clopoțele, ca la noi, am aflat la *Bușteni* și în alte locuri; dar' în Romania se folosește clopoțelul numai înainte de „Cu frica lui Dzeu“, după împărțirea preoților, ca să se finēscă pricēsna. În tocmăi se folosește și în bisericele din muntele Atos. Aici însă se mai sună și înainte de începerea ceasului al III-lea. Preotul sau paraclisierul lovește clopoțelul, și atunci fie-care călugăr — luāndu-și culionul din cap — se închină și pomenește 3—4 nume (morți sau vii).

Asemenea mai clopoțește diaconul sau paraclisierul la liturgia înainte-sfintitelor, și anume atunci, când preotul ridică sus trupul lui Iisus de pe prestol. Poporul — auzind sunetul — se plēcă; preotul duce darurile pe dindērēptul prestolului la proscomidie și le pune pe masă; clopoțelul sună a 2-a oră, și poporul se ridică.

Ripidele au diferite forme. La biserica albă de la București se folosesc 2 ripide la cununii, aședēndu-se lângă masă ca decorațiuni. De ordinar stau lângă prestol pe picior grele. Cele mai frumoșe ripide din aur masiv, fōrte prețioșe, le-am vėzut în mănăstirea Putna.

Tetrapodul sau Proskynitarion.

Tetrapodul sau *προσκυνητάριον* (*proskynesis* = venerare) este o māsuta înaltă, cu placa de-asupra închinată puțin înainte. Unii îl numesc și *iconostas*. Este aședat de regulă în partea drēptă a năiei, cam în dreptul icōnei lui Iisus, une-ori și cu a S. Marii. Pe acēstă masă se pune icōna sērbătōrei, ce o prāsnuim în ziua respectivă. Acolo se espune icōna praznicului, sprē a fi sārutată din partea creștinilor. Deci pentru perondarea tuturor sērbătōrilor de peste an avem lipsă de iconițele:

1. Tuturor praznicelor împērătești, cu totul 9 și cu ziua crucii 10.
2. A sērbătōrilor Nāscētōrei de Dzeu 4.
3. Și a sfintilor mai mari, a căror amintire formēză sērbătōri legate, cum sunt:
 1. Preacuvioșă Maica Paraschiva (14 Octobrie).
 2. Sfântul mare mucenic Dimitrie (26 Octobrie).
 3. Archangelii Mihail și Gavriil (8 Novembre).
 4. Sfântul ierarch Nicolae (6 Decembre).
 5. Sfinții 3 ierarchi Vasilie, Grigorie și Ioan (30 Ianuarie).
 6. Aflarea capului sfântului Ioan Botezătorul (24 Februarie).
 7. Sfântul mare mucenic George (23 April).

8. Sfinții împērăți Constantin și Elena (21 Maiu).
9. Nașterea lui Ioan Botezătorul (24 Iunie).
10. Prorocul Ilie (20 Iulie).
11. Taierea capului lui Ioan Botezătorul (29 August).
12. Petru și Pavel.
13. Duminecele mai însemnate,

și alți sfinți, a căror amintire se sērbēză cu mai multă venerațiune. (*προσκύνησις*).

Fie-care icōnă se așază pe tetrapod în ziua sērbătōrii respective. Praznicele dumnezești (afară de taierea împrejur) și ale Nāscētōrei de Dzeu (afară de Intrarea în biserică) se sērbēză în decurs de mai multe zile, de la 6—39 zile, cât ține prāsnuirea. Sērbătōrea are deci un început, *înainte-sērbarea*, *sērbarea-însași* și *după-sērbarea*. Pe tetrapod se pune icōna sērbătōrii la început și stă până la ieșirea sērbătōrii. De multe-ori aflăm lângă acēstă iconiță pe tetrapod și iconița hramului, sau a ultimului praznic mai mare, sau a Duminecei trecute.

Nu toate bisericele dispun de întreg șirul acestor iconițe; ori au numai o parte din ele.

În multe biserici din orient, unde aceste icōne sunt mai mici, se iau jos de pe tēmplă, când începe timpul de sērbare al praznicului respectiv, și se așază pe tetrapod sau *proskynitarion*; ear' la frontariu rēmāne un loc gol.

Celelalte praznice sau sfinți mai mari, cari n'au putut fi aplicați pe tēmplă, dar' cari au să se perondeze în decursul anului pe tetrapod, de multe-ori se înșiră — până le vine rindul — pe partea din lāuntru a frontarului sau pe vre-un parcan în jurul stranelor (horelor); unele se atērnă de candelabru.

Biserica ortodoxă sērbēză în tōtă ziua amintirea unuia sau a mai multor sfinți, ori a unui praznic.

Merită amintire la locul acesta faptul, că une-ori pe aceeași tablă zugrăvită de la tetrapod se află mai multe scene din viața sfinților. Așa d. e. aflăm în mănăstirea *Simopetra* (intemeiată la 1364) de la Atos 12 table. Ele cuprind pe toți sfinții din decursul unui an bisericesc. Să fie cam din veacul XV. Se păstrează pe partea dinspre altar a templei din capela, numită a sfântului George. Fie-care tablă este întocmită pentru trebuințele unei luni întregi. În fie-care lună se ia o tablă de la locul ei și se așază pe tetrapodul din biserica mănăstirii, unde stă o lună întregă. Avēnd să provadă trebuințele unei luni întregi, figurile sfinte sunt firește numai în miniatură. Tabla lunei Maiu d. e. este împărțită în patru vrāste orizontale, de câte 6 cm. Pe o suprafață de ceva peste 30 cm. cuprinde la 50 persoane sfinte și scene din viața lor. Pe lângă bogăția cuprinsului lor, căci înfățișează un așa complet „inventar al sfinților“, aceste table merită atențiunea specială a celor ce fac studii de iconografie și pentru fineța estraordinară, cu care sunt pictate.¹⁾

Asemenea 12 table mineale (lunare), numite „*Αωδεκάμηνον*“, se află și pe muntele *Sinai*, earăși complete. Una are 2 coți în înălțime. Ele nu erau destinate pentru tetrapod, ci se aflau aninate de 12 colonne, dinaintea templei biserice.²⁾

Tetrapodul în bisericele românești mai însemnate.

Considerând, că creștinii vin la biserică pe rind, închinarea la tetrapod devine de multe-ori o conturbare fōrte jignitoare a liniștei, ce trebuie să domniască în decursul serviciului divin. De aceea au introdus în unele biserici două tetrapode; dintre cari unul se așază în pronaos, ca astfel să nu fie silit fie-care a face o primblare până aproape de tēmplă.

În unele biserici vechi se și aplică două tetrapode, ambele lângă amvonul din mijlocul năiei.

În multe biserici din muntele *Atos* încă sunt două iconostase. Unul înainte icōnei lui Iisus din tēmplă. Aici se schimbă icōnele după praznice. Altul e înainte icōnei sfintei Marii. Aici stă permanent icōna maicei Domnului. În prodromul român din Atos se află la locul acesta icōna renumită a maicei Domnului, făcētōre de minuni. Se zice, că singură s'a zugrăvit.

În *Bușteni* (Romānia) sunt două tetrapode. Unul în naos pentru bărbați. Icōnele se scimbă aici. Altul în tinda femeilor pentru femei. Icōna rēmāne aceeași.

Asemenea și la *Radu Vodă*, *București*.

(Va urma.)

¹⁾ Ioan Comnen amintēște aceste 12 table în „*προσκήνυτάριον*“ pag. 71.

²⁾ *Nektarios*: „*Ἐπιτομή τῆς ἱεροκοσμικῆς ἱστορίας*“. Ediția 1758 pag. 158.

În capela sfântului Pavel din mănăstirea Pawlu încă se află o asemenea tablă.

În capela sfântului *Petros Athonitis* din mănăstirea *Lavra* încă se află două tablă de asemenea natură, numite triptiche, cu aripi. Pe un spațiu de 16/28 1/2 cm. (cu aripi cu tot) cuprinde a) În lāuntru: sfânta Treime și alte 20 praznice mari: Bunăvestirea, Nașterea, Intimpinarea Domnului, Botezul, Schimbarea la față, Învierea lui Lazar, Dumineca Floriilor, Cina cea de taină, Spălarea piciorilor, Rōstiguirea, Luarea de pe cruce, Învierea, Înălțarea, Rușaliile, Adormirea maicei Domnului, etc. b) Afară: Ospitalitatea lui Avram (trinitatea după usul oriental), Nașterea Mariei, Intrarea în biserică a Mariei, Înălțarea Crucii, Decapitarea lui Ioan. Singuratecele figuri, pictate pe o basă (câmp) aurie, au adese-ori o înălțime numai de 1 cm. Sunt pictate cu îngrijire și bine, ceea-ce indică a nu fi mai târziu de veacul XV sau XVI.

Celalalt triptychon cuprinde în lāuntru Rōstignirea, afară Bunăvestirea și sfinții Nicolae, Atanasie, Ecaterina, Paraschiva, George, Dumitru. Basa e tot aurie.

Chipurile sunt bune. Cele mai noue sunt toate mult mai inferioare.

Icōnele de pe tēemple și de la tetrapode din muntele Atos sunt aproape toate mai noue; puține apar mai vechi, din timpul înainte de decăderea imperiului bizantin.

Unele se atribue evangelistului *Luca*; altele să fie din timpul luptelor pentru icōne. A să constata acēsta este greu.

Despre emigrarea la America.

Chestia emigrării la America în-ă nu a succes a fi astfel rezolvată, ca să fie odată deplină ordine. Fie-care autoritate dă altă es-
plicare legii despre emigrări. Un număr în-
semnat de cetitori și abonați de ai noștri în
zilele din urmă ni-s-au adresat cu rugarea să
le dăm deslușiri asupra felului cum e regu-
lată afacerea emigrărilor. Unii se plâng chiar
că nu li-s-au estradat pasport, ori numai după
multe alergări împreunate cu neplăceri au
putut ajunge în stăpânirea lui. Neputând ră-
punde singuratiilor, dăm la acest loc deslu-
șirile dorite.

Ministrul-president conte Tisza István a
anunțat apriat în casa deputaților, că sub
nici o împrejurare nu va scurta hotărârile
sale liberale privitoare la emigrări. Fie căru
emigrant îi stă în voie să călătorască pe unde
voaște. De aceea ministrul-president a accen-
tuează în ședința publică a casei deputaților, că
nu va silii pe nici un emigrant să-și părăsească
patria prin Fiume. Folosindu-se de linia acé-
sta, călătorul e silit să petreacă 18 zile pe
mare până la debarcare în America. Notarii
comunali și cercuali au primit instrucție de
la guvernul ungar numai să recomande emi-
grantilor linia fiumană, dar' mai departe să nu
mărgă în privința asta. Notarii pot deci să
recomande celea acésta mai lungă, nu pot
silii însă pe nimenea să se folosească de ea.
Dacă emigrantul declară că voaște să călă-
torască de la Brema, de unde ajunge la Ame-
rica în șapte zile, notariul e datoriu să-i li-
bereze pasport și preste Brema. In cas că
notariul totuși ar denega acésta, emigrantul
e în drept să ridice plângere contra notariu-
lui la vice-comitele. Acesta apoi îndată o să
dispună estraderea pasportului peste Brema.
Dacă și acum s'ar întâmpla, ca cineva să scur-
teze libertatea emigrantului, silindu-l să fo-
losiască linia fiumană, n'are de cât să înști-
ințeze de urgență despre acésta pe ministrul-
president conte Tisza István, ca ministru de
interne, în Budapesta. Și ministrul-president
fără îndoială îi va face dreptate. Având emi-
grantul pasportul, poate călători fără pedeci
peste Oderberg la Brema, de unde 7 zile
mai târziu poate debarca în America. Pe cale
să nu se lase a fi înfricat de agenți. Agenții
sau comisionarii n'au dreptul să oprască pe
nimenea și dacă emigrantul totuși ar fi es-
pus la șicane din partea acestora, imediat să
facă arătare la ministrul-president pe cale tele-
grafică, cerând totodată pedepsirea agenților.
In astfel de cazuri ministrul-president dispune
la moment, ca emigrantul să poată călători liber,
cum și, ca agenții să fie pedepsiți. Ministrul-
president pretinde de la agenți și e dator să
pretindă respectarea legii și să nu șicaneze
pe călătorii cu pasport preste Brema. Fără
pasport însă nimenea să nu călătorască la
America. Chiar și pentru-că ori-cui se dă
pasport.

A apărut:

Modele de cusături românești

de Minerva Cosma.

Prețul: Caetul I 50 fil., caetul II 1 cor.
plus porto 5 fileri.

Libraria archidieceasă.

Pentru domnii preoți!

De la Librăria archidieceasă se
poate procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu
păreți tari,

în care (conform circulariului consis-
torial numărul 2142 din 3 Martie 1903)
sunt a se induce „momentele mai în-
semnate ce obvin în comună în decursul
anului și cari merită a fi însemnate
pentru posteritate.”

Conține 200 fol.

Prețul 6.60 cor., + porto postal 80 fil.

Redactor responsabil Teodor V. Pacatian.

Nr. 30 1904.

[290] 1—1

Publicare de licitațiune.

Pentru vinderea pădurei comunită-
ții urbariale Pătrângerii de pe un teritor
de 15 jugere în hotarul comunei Pătrângerii
(comitatul Albei inferioare) situată lângă cale,
în depărtare de 3 klm. de la stațiunea dru-
mului de fer, constatătoare din 182 fire de
goron (stejari) în grosime de la 40 cm. în
sus diametru măsurat la stat de om, și mai
multe fire de fag, se va ține licitațiune pu-
blică verbală și cu oferte în scris la can-
celaria comunală din Pătrângerii Joi în 3
November st. n. a. c. la orele 8 1/2 a. m.

Prețul de strigare 3000 corone.

Vadiul 300 corone.

Condițiunile speciale de licitare și con-
tract se pot vedea ori când la subscrisul, pa-
roh gr. or. în Valea-Bulzului (Pătrângerii) p.
u. Zlatna.

Presidiul comunității urbariale din Pă-
trângerii la 5 Octobrie 1904.

Nicolau Cristea
president.

Nr. 75/1904.

[275] 3—3

Publicare de licitațiune.

Comuna bisericăscă gr. or. din Agârbiciu,
protopresbiteratul Mediaș, va da în 3/16
Octobrie a. c. la 1 oră p. m. prin licitațiune
publică minuendă în întreprindere edificarea
resp. adaptarea școlii gr. or. române,
conform planului și preliminarului de spese
aprobate de Preaven. Consistoriu arhidieceșan
dto 28 August 1903 nr. 9221 școl. în sumă
de 4791 cor. 65 fil.

Minus oferentul va fi îndatorat a depune
cauțiunea recerută în bani gata, sau în hârtii
de valoare la epitropia parohială.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a
da în întreprindere lucrarea ori-cui dintră
oferenți.

Planul, preliminarul de spese, condiți-
unile de licitare, cum și ori-ce informațiuni se
pot afla până la ziua licitațiunei la oficiul pa-
rohial gr. or. din Agârbiciu.

Agârbiciu, în 8/21 Septembrie 1904.

Comitetul parohial gr. or.

Ioan Muntean
paroh gr. or.Ioan Triff
not. comit. parohial.

Nr. 386.

[279] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învăță-
toriu la școala confesională gr. or. din paro-
hia Vima-mica, protopresbiteratul Cetății-
de-pătră, se publică concurs cu termin de
20 zile de la prima publicare în „Telegra-
ful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post
sunt salariu anual de 600 corone, din care
520 corone ajutoriu de la stat, 80 corone re-
partiție pe popor, cuartir în edificiul școlii,
grădina de legumi și lemne pentru încălzitul
salei de învățământ.

Doritorii de a ocupa postul acesta vor
avé a-și așterne cererile concursuale instruite
conform legilor în vigore la subscrisul oficiu
protopresbiteral (p. u. K.-Monostor) până la
terminul indicat; cel ales va fi îndatorat a
instrua copiii de școală în cântările bisericesti
și a cânta cu ei în biserică la sânta liturgie.

Fănațe, la 9 Septembrie 1904.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Cetatea-

de-pătră.

In conțelegere cu comitetul parohial con-

cernent.

Teodor Șovrea
adm. prot.

Nr. 705 1904.

[287] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante
de clasa a treia Comana superioară, proto-
presbiteratul gr. or. Făgăraș, pe baza resolu-
țiunei Preavenerabilului Consistoriu arhidie-
cesan din 7 Septembrie 1904, nr. 9463 B. se
escrie prin acésta concurs cu termin de 30
zile de la prima publicare în „Telegraful
Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post
de paroh sunt cele fasonate în cota B, pentru
întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post de pa-
roh se și subșternă cererile concursuale in-
struite conform legilor în vigore la subse-
mnatul oficiu protopresbiteral gr. or. Făgăraș
în Făgăraș, până la terminul susindicat, având
a se presenta în vre o l'uminecă sau sərbă-
toare la sânta biserică spre a cânta, respective
a celebra și a cuvânta.

Făgăraș, 18 Septembrie 1904.

In conțelegere cu comitetul parohial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Făgăraș.

Ioan Căndea
protopop, ca adm. prot.

Un tinăr român, absolvent de gim-
nasiu dă

ore de privat

pentru studii de la gimnasiu. — Informații
se capătă la administrație.

[280] 3—3

[282] 3—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea definitivă a postului I.
de învățătoriu devenit vacant și a postului
de al II. învățătoriu de nou sistemizat la
școala confesională gr. or. din comuna curat
românească Marcoș, protopresbiteratul Trei-
scaune, se escrie concurs din oficiu cu termin
de 15 zile de la prima publicare în „Tele-
graful Român”.

Emolumentele împreunate cu aceste două
posturi sunt pentru fie-care:

1. Salariu în bani din mijlocele comunei
bisericești solvibili în rate lunare decursive
300 cor.

In acésta sumă e computat jumătate din
venitul cantoral, adică 40 corone de fie care.

2. Salariu în bani de la stat pentru fie-
care câte 300 cor.

Afară de acestea:

3. Din pădurea comunei bisericesti cum-
părată spre scopul acesta pentru fie-care lemne
în preț de cel puțin doi stângini în valoare
de 15 cor.

4. Grădina lângă școală de circa 400⁰□
o vor folosi până la altă rânduială în părți
egale ambii învățători, fiind îndatorati pentru
acésta a instrua pe elevi în pomărit și legu-
mărit. Folosința în valoare de 5 cor.

5. La cuincuenale vor fi îndreptățiți nu-
mai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani
la acésta școală.

Aceste posturi fiind împreunate cu can-
toratul concurenții sunt poștiți a-și arăta de-
steritatea în cântări și tipic mai nainte de
ziua alegerii. Concursurile le vor adresa oficiu-
lui protopresbiteral concernent.

Brețcu, în 10 Septembrie 1904.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al trac-
tului Treiscaune cu re edința în Brețcu (Be-
reczk).

Constantin Dimian
protopresbiter.

Concurs

Pentru îndeplinirea parohiei vacante
din Chesinț, protopresbiteratul Lipova, în
diecesa Aradului, se escrie concurs cu termin
până la 12/25 Octobrie 1904.

Emolumentele împreunate cu acésta pa-
rohie sunt: 1. Una sesiune par. constatătoare
din 30 jug. pământ; 2. Un intravilan paro-
hial; 3. Birul și stola usuată de la parohiani;
4. Intregirea dotațiunei de la stat, după cua-
lificațiunea alegândului preot.

De la recurenți se cere cualificațiune
pentru parohii de clasa I cu acea observare,
ca întru cât nu vor fi recurenți cu cualifica-
țiune de clasa I, vor fi admiși la candidare
și recurenți cu cualificațiune de cl. II.

Recurenții sunt avisați, ca recursurile lor
instruite cu documentele de cualificațiune re-
cerută, și adresate comitetului parohial din
Chesinț, până la terminul susindicat, să le
subșternă subscrisului protopresbiter Voicu
Hamsea în Lipova (Lippa); ear' în vre o Du-
minecă ori sərbătoare, cu observarea §-ului 18
din Regulamentul pentru parohii — să se pre-
senteze în sfta biserică din Chesinț, pentru
a și arăta desteritatea în cele rituale.

Chesinț, 23 August (5 Sept.) 1904.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine:

Voicu Hamsea
protopresbiter în Lipova.

[283] 3—3

Au apărut în Tipografia archi-
diecesană:

Noul abecedar de Dr. Petru Șpan
Prețul e 40 fileri.

Călăuza noului abecedar
De acelaș. — Prețul 20 fileri.

Se pot procura de la Librăria
archidieceasă.

Subscrisul îmi permit a aduce la cunoștința on. public româneșc, că
în urma unei înțelegeri frățești cu companionul meu Ioan Petrașcu,

Atelierul de croitorie

Petrașcu & Părău

afător în Strada Poplăcii (Quergasse) nr. 21, pe viitor îl voi conduce
singur, sub firma proprie

Ioan Părău.

In atelierul meu se vor pregăti ca și până acum tot felul de haine
pentru bărbați, civile și militare, după cel mai nou fason și cu
prețuri convenabile.

Rugând on. mușterii de a păstra și pe mai departe încredere acestui
atelier, rog totodată și on. preoțime gr. or. română, ca la casuri de eventuale
trebuințe, îndeosebi în reverenzi, să-mi acordeze prețioșele sale comande,
de cari cu atât mai vârtos mă simt îndemnat a mă ruga, cu cât sunt fiu al
acestei biserici.

Pentru serviciu satisfăcător garantéză îndeajuns testimoniile mele: al
școlii de croit din Viena, și de la diferiți măestri, în a căror ateliere am lucrat.
Sibiiu, 7 Septembrie n. 1904.

Cu totă stima

Ioan Părău
măestru croitor.

(264)

Sprijiniți industria română!

M'am mutat de sub nr. 21 sub nr. 3 strada Poplăcii.

Am onore a aduce la cunoștința on. public că cu 15 Septembrie mi am des-
chis prăvălie de croitorie modernă

Croitorie Vineză Universală.

Ca să pot mulțămi mușterii mei, voi luca cu cea mai mare sirguintă, și
îmi voi concentra totă praxa mea, ce mi am câștigat-o în Viena și Budapesta, la
cele mai renumite firme de bransa acésta, precum la dl Iosif Szalay, croitor de
curtea împărătească și la dl Wilhelm Skarda furnisorul curții împărătești, la firma
din urmă fiind ca primul lucrător mai mult timp.

De asemenea mi am însușit și o croielă modernă și după cel mai nou stil;
acésta mi am câștigat-o de la mai multe cursuri de croit din Viena, absolvându le
tote cu succes splendid. Rog on. public româneșc să mă onoreze cu cât mai multe
comande. Probați și vă veți convinge. că lucrez cu prețurile cele mai eftine (mai eftin
de cât ori-unde). Confectionez tot felul de vestimente, precum uniforme de oficeri
și voluntari (specialitate pentru uniforme), finanți, pădurari, haine de teatru, ornate
și stiharii bisericesti, haine de salon, fracuri, salon rocuri, sacouri, paltone, parde-
siuri, raclame, ulstere, apoi și pentru dame jachete, paltone, etc. Tote acestea le
croesc cu dibăcie și după cea mai nouă modă, și le confectionez din cele mai bune
și durabile stoffe.

Nou! Nou!! Nou!!! Atrag atențiunea domnilor preoți și teologi ab-
solvenți cu privire la croiala reverenților. că tocmai acum am aflat un stil nou de
a le croi, cu mult mai practic de cât până acum. Totodată rog pe on. preoțime
și on. public româneșc. că cine va voi ca să aibă un lucru frumos, n'are de
cât să se adreseze către „Croitoria vineză universală” a mea și voi face tot po-
sibilul ca să pot mulțămi mușterii mei.

[266] 5—5

Semnez cu totă stima

Ioan Petrașcu, croitoriu.

Sibiiu strada Poplăcii nr. 3. Vis-à-vis de cafeneaua „Unicum”.

Sprijiniți industria română!

Editura și tipariul Tipografiei archidieceșane.